

H.Simay KARAALP

TÜRKİYE’DE SEKTÖREL YIĞILMALAR VE BÖLGELER ARASI

YAKINSAMAYA ETKİSİ

ÖZET

Ekonomik kalkınma, ülkelerin gerçekleştirmek istedikleri en önemli amaçlardan birisidir. Ancak ülke içinde bazı bölgeler, sahip oldukları ekonomik, coğrafi, sosyal ve kültürel avantajlar nedeniyle diğerlerinden daha hızlı büyümektedir. Sanayi kuruluşları bazı bölgeleri özellikle tercih ettikleri için, yığılma ekonomileri yaratmaktadır. İktisat literatüründe yığılma ekonomilerinin bölgesel kalkınmaya etkileri konusunda iki farklı görüş mevcuttur: “Bir bölgede yığılma, komşu bölgelerin de kalkınmasına katkı sağlar” ya da “Yığılmalar, ekonomik kaynakları belli bir bölgeye çekerek komşu bölgelerin geri kalmasına neden olur”.

Kişi başına düşen milli gelir, ekonomik kalkınmanın en önemli göstergelerinden birisidir. İller, bölgeler ya da ülkeler arasındaki milli gelir farklılıkları, iktisadi faaliyetlerin belli mekanlarda yoğunlaştığı fikrini desteklemektedir. Bölgeler arasındaki bu gelir farklılıklarının zamanla azalıp azalmayacağını araştırmak için, yakınsama analizleri yapılmaktadır.

Bu tezin temel amacı, Türkiye’de iller bazında yığılma ekonomilerini hesaplamak ve yığılma ekonomilerinin bölgesel yakınsamaya etkilerini araştırmaktır. Bu amaçla, öncelikle 1993–2001 dönemini kapsayan ISIC Rev 3 bazında iki basamaklı olarak sınıflandırılan imalat sanayi verileri kullanılarak, her bir il için üretim, katma değer ve istihdam verileri ile Herfindahl, Gini ve Lokasyon yöntemleriyle yığılma katsayıları hesaplanmıştır. Daha sonra, elde edilen bu katsayılarla, GMM ve LSDV tahmin yöntemleriyle yakınsama analizleri yapılmıştır.

Tahmin sonuçlarına göre, yığılma ekonomilerinin, iller arasındaki yakınsamayı olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır. Komşu illerin büyümeleri, yakınsamayı olumlu yönde etkilerken, komşu illerin imalat sanayi yığılmaları, yakınsamayı olumsuz etkilemektedir. Bölge içi analizlere göre, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde benzer sonuçlar elde

edilmiştir. Yığılma ekonomilerinin, bölgeler arası yakınsama üzerinde de anlamlı bir etkisi bulunamamıştır. Sonuç olarak, bölgesel kalkınma politikalarının hazırlanmasında, belli bölgeler üzerinde uzmanlaşma ve yoğunlaşmanın, komşu bölgeleri geriletici etkileri olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Yakınsama, Yığılma Ekonomileri, Bölgesel Kalkınma, Panel Veri, LSDV, GMM